

Motion till riksdagen 2006/07:N300

av **Inger Davidson (kd)**

Förändring av TRIPS-avtalet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en förändring av det s.k. TRIPS-avtalet.

Motivering

Varje år dör tre miljoner människor i aids; nästan alla bor i fattiga länder. Mångdubbelt fler bär på hiv-virus och varje år smittas miljontals människor, de flesta i utvecklingsländer.

Politiken för global utveckling, PGU, som Sveriges riksdag antog 2003, säger att rika länder skall stödja fattiga länders kamp mot ohälsa och tillse att fattiga människor får tillgång till läkemedel till rimliga kostnader.

När de första bromsmedicinerna mot hiv och aids togs fram medförde patenträtten att medicinerna kostade 10 000 dollar per patient och år. När Indien började tillverka kopior sjönk priset och ligger nu på ca 150 dollar per patient och år. Nu finns en andra linjens bromsmedicin ut på marknaden. Men det komplicerade s.k. TRIPS-avtalet gör priset på den nya medicinen orimligt högt. (TRIPS, Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights, är en internationell överenskommelse som reglerar handelsfrågor om immaterialrätt. Det kan handla om upphovsrätt, varumärken, företagshemligheter m.m. Men den viktigaste aspekten i sammanhanget är patent på mediciner som krävs för att bekämpa fattigdomssjukdomar.)

År 2001 beslöt världshandelsorganisationen WTO att TRIPS-avtalet inte får förhindra arbete för ökad folkhälsa och att bristen på billiga, livräddande mediciner skulle åtgärdas.

År 2003 enades man om ett tillägg i avtalet som skall möjliggöra för länder, utan egen kapacitet att tillverka läkemedel, att importera dessa till ett lägre pris. År 2005 beslutades att tillägget skulle bli permanent. I och med det beslutet ansågs tillgången till dessa läkemedel säkrad även för fattiga länder.

Fel! Okänt namn på

Problemet är dock att tillägget är så komplicerat att inte ett enda försök att kringgå patentreglerna som gjorts de senaste tre åren ännu har lyckats.

Patentsystem som enligt läkemedelsbolagen gynnar forskning och utveckling kanske fungerar i de utvecklade länderna men under de senaste fem åren har tre internationellt sammansatta kommissioner var för sig kommit till slutsatsen att de samhällliga fördelar som patentsystemet är tänkt att ge inte kommer fattiga människor till del:

Det som i praktiken hänt under de senaste åren är att möjligheten att undanta mediciner från kraven på produktpatent har stängts för de sista av de utvecklingsländer som har någon betydande kapacitet att alls tillverka mediciner. För människor i dessa länder, och även i de länder som har varit beroende av att importera billiga mediciner därifrån, blir det nu än svårare att få råd med mediciner.

Mot denna bakgrund bör Sverige därför i första hand driva på för att förverkliga rekommendationen från FN:s samordnare för Millenniemålen, att ”TRIPS bör ändras så att utvecklingsländerna själva får avgöra i vilka sektorer och i vilken takt de vill införa produktpatent”.

Stockholm den 25 oktober 2006

Inger Davidson (kd)